

DOMOVINA in KMETSKI LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Rodilo se je Dete...

Oljna stropna slika v neki cerkvi v Benetkah. Napravil jo je Giovanni Battista Tiepolo, ki je živel od l. 1696. do l. 1770.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 20. decembra tole vojno poročilo: Oklopne in motorizirane sovražne edinice so v Cirenaiki izvršile množestveno akcijo proti naši razvrstitvi na vzhodnem Džebelju.

Italijansko-nemške čete, ki so se v hrabrih in spretnih maneverskih borbah pomaknile na nove postojanke zapadno od Derne, so sovražniku preprečile, da bi dosegel svoj namen.

Letališče v Derna je v sovražnih rokah. Ponovni napadi sovražnih oklopnih sil proti našim posadkam v Solumu in v trdnjavi Bardiji so bili zavrnjeni. Manjše število rušilnih bomb je bilo odvrženih na Tripolis in Bengazi. Nemški letalski oddelki so večkrat po vrsti bombardirali Malto; dve angleški letali sta bili uničeni v borbah v zraku, tri pa na tleh. Naša pomorska eskadra, ki je plula v srednjem Sredozemlju kot zaščitnica konvoja, je zvečer 17. t. m. naletela na angleško pomorsko eskadro, sestavljeno iz bojnih ladij, križark in rušilcev. Po kratkem topovskem obstreljevanju se je sovražnik v temi umaknil, zakrivajoč se za velikimi meglenimi pasovi, medtem ko so njegovi rušilci poskušali torpedni napad, ki pa je bil v kati zadušen z ognjem naših ladij in po odličnem protinapadu naših eskader. Manjša edinica je bila potopljena s strelji križark, drugo pa so zadeli strelji naših rušilcev in se je bržkone potopila. Večjo sovražno edinico so zadeli strelji naših večjih edinic Nobena naša ladja ni bila zadeta ali poškodovana. Ponoči se je sovražnik umaknil proti svojim oporiščem in naš konvoj je v celoti došel v določena pristanišča navzlic iskanju in proti njim naperjenim napadom prikritih edinic in sovražnih letal. Spopad je bil le malo bolj severno od zaliva Sirte. V akciji naših eskader torpednih letal, ki se je izvršila v tesnem sodelovanju z našo pomorsko eskadro, so bila sestreljena štiri sovražna letala. Nadaljne letalo je zadelo topništvo neke vojne edinice in je padlo v morje. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 20. t. m. vojno poročilo, iz katerega povzemamo:

V srednem odseku vzhodnega bojišča se nadaljujejo hudi boji.

Nasprotnik je utrpel nove velike izgube. Oddelki bojnih, strmoglavnih in lovskih letal so uničili sovražne postojanke ter razpršili z bombami in s streljanjem sovjetske kolone konjenice in motoriziranih vozil. Nadaljni učinkoviti letalski napadi so bili usmerjeni proti letalskim oporiščem in železniškim napravam. Na Barentsovem morju je bila zadeta z bombo težkega kalibra neka tovarna ladja. Na Barentsovem morju je prišlo ponoči do pomorske bitke med nemškimi in sovjetskimi rušilci. En sovražni rušilec je bil potopljen z zadetkom torpeda, drugi pa poškodovan z zadetkom iz topa. Nemški rušilec so se vrnili po uspešnem boju nepoškodovani v svoje oporišče.

Iz Čungkinga, sedeža Čangkajškove vlade, prihajajo novice, da je

kitajska vlada sklenila poslati v sovjetsko prestolnico dr. Jena, bivšega kitajskega poslanika v Rusiji.

Namen njegovega poslanstva je, ojačiti vezi med Rusijo ter Čangkajškovo Kitajsko in zahtevati od Rusije pomoč zoper Japonsko.

Iz Rima poročajo:

Posledice angleškega in ruskega zavezništva se tudi v Angliji čedalje bolj opažajo, ker oblastva iz političnih razlogov ne morejo preprečiti komunistična zborovanja. Za 28. t. m. je komunistična stranka v Londonu napovedala deset velikih zborovanj. Komunistični voditelji do skrajnosti izrabljajo politični položaj, ki je nastal zaradi angleško-ruske pogodbe.

Iz Budimpešte poročajo, da je madžarski ministrski predsednik Bardossy predložil poslanski zbornici

zakonski načrt, s katerim se spet priključita Madžarski Prekmurje in Medmurje.

Dokler ni mogoče izvesti na priključenem področju zakonite volitve v državni zbor, bosta poslanska zbornica in magnatska zbornica na predlog ministrskega predsednika poklicali v poslansko zbornico 28 poslancev kot zastopnikov priključenega področja, državni namestnik pa bo na predlog vlade imenoval štiri člane v magnatsko zbornico. Nadalje vsebuje zakonski načrt določbe o pridobitvi madžarskega državljanstva. Brez posebnega uradnega odloka pridobijo madžarsko državljanstvo osebe, ki so bile 26. julija l. 1921 po takrat veljavnih madžarskih pravnih predpisih brez dvoma madžarski državljanji in so na podlagi trianonske pogodbe

Visoki komisar si je ogledal vrsto ljubljanskih javnih ustanov

Dopoldne 17. t. m. je posetil Ekscelenca Visoki komisar važne javne ustanove v Ljubljani. Najprej je posetil glavno pošto, kjer ga je sprejel direktor g. Štukelj in mu razkazal vse urade. Visoki komisar si je pazorno ogledal delo na pošti in se v vsaki pisarni tudi dolgo časa pogovarjal z uradniki. Ko si je podrobno ogledal vse poslojpe, se je odpravil s spremstvom na ljubljanski velesejem.

Na veseličnem prostoru velesejma je bila ustanovljena javna kuhinja v nekdanjem Dolničarjevem paviljonu. V tej kuhinji, ki jo je uredilo Pokrajinsko podporno društvo, bo dobilo vsak dan brezplačno hrano 500 potrebnih ljudi. V počtev bodo prišli predvsem brezposelni. Ta važna socialna ustanova bo odprta 1. januarja. Slovensko prebivalstvo bo hvaležno za plemenito zamisel.

Z velesejma se je odpeljal Visoki komisar v splošno bolnišnico. Tu ga je sprejel upravnik bolnice dr. Frlan in ga pozdravil v imenu vseh zdravnikov in ostalega osebja. Najprej so si gostje ogledali kurilnico. V kurilnici so nameščeni trije kotli, v kratkem pa bo zgrajen še četrti. V istem posloju so tudi mehanične delavnice, v katerih popravljajo razno operacijsko orodje. Visoki komisar se je pogovarjal z delavci in je onim, ki imajo več otrok, tudi podaril primerne zneske.

Odtod so odšli v novozgrajeno vseučiliško kliniko. Tu jih je sprejel predstojnik klinike profesor dr. Lavrič. Gostje so si ogledali veliko operacijsko dvorano, sobo za rentgenske preiskave in vse bolniške sobe. Profesor dr. Lavrič je naprosil Ekscelenco, naj bi posredoval na odločujočih mestih, da bi dovolili dobavo raznih naprav, katerih dobava je zdaj zelo otežena. Visoki komisar je obljubil, da se bo zavzel za to, da dobi klinika čim prej vse potrebne reči. V bolniških sobah se je Visoki komisar pristrčno pogovarjal z bolniki. Tako je govoril tudi z dečkom Franckom iz Freresja. Visoki komisar ga je vprašal, ali ga je videl, ko je bil na obisku v njegovi vasi. Francek je vesel odgovoril, da se ga od takrat še zelo dobro spominja. Temu dečku je Ekscelenca Visoki komisar poklonil kot božično darilo nekaj denarja, s katerim si bo Francek lahko kupil, kar si želi. Tudi v drugi sobi, kjer so mali otroci, je Visoki komisar ostal dalje časa in se zanimal za njihove igre.

Iz kirurškega oddelka so šli gostje v prvo nadstropje klinike, kjer ima prostore medicinska klinika. Predstojnik profesor dr. Lušicky je razkazal gostom svetle in čiste prostore, ki si jih je Visoki komisar z velikim zanimanjem ogledal. Ko mu je predstojnik oddelka profesor dr. Lušicky izrazil nekater želje, je Visoki komisar obljubil, da bo zadevo uredil. Ko je Visoki komisar videl, v kakšnem vzornem redu so vsi prostori tega poslojpa, je želel prisotnim zdravnikom mnogo uspeha pri njihovem delu.

Iz vseučiliške klinike se je napotil v dermatološki oddelek. Tu ga je vodil po poslojpu primarij dr. Demšar. V tem paviljonu je vse na tesnem. Sobe so prepolne bolnikov. Visoki komisar je napovedal, da se bo v začetku prihodnjega leta takoj začel graditi kužni oddelek. To bo tudi začetek obnavljanja splošne bolnišnice po novem velikem načrtu, s čimer bo odpravljeno pomanjkanje prostorov.

Ekscelenca si je zatem ogledal v upravnem poslojpu bolnišnice načrte za gradnjo

novih stavb in razširjenje že obstoječih paviljonov. Obljubil je, da se bo zavzel za ta velikopotezni načrt in obenem tudi določil, da se gradnja začne že v začetku prihodnjega leta.

Naslednji obisk je veljal mestni klavnici. V imenu osebja ga je pozdravil direktor dr. Pestotnik, ki je nato vodil visoke goste po klavnicih prostorih. Prav tako kakor povsod drugod si je tudi tu Visoki komisar predvsem zanimal za življenjske razmere uslužbencev. Tu si je ogledal tudi skladišča masti in sira, ki jih ima v mestni klavnici Prevod.

Ko si je ogledal vse prostore, se je Visoki komisar poslovil od direktorja in delavcev in se nato odpeljal v skladišče Prevoda, ki je v nekdanji milarni na Viču. Načelnik Prevoda za Ljubljansko pokrajino, polkovnik Carlo Strada, je Visokemu komisarju obrazložil celotno delo tega skladišča. V tem skladišču so živilske zaloge za Ljubljano in bližnje občine. V njem so velike zaloge živil, ki jih je preskrbela prebivalcem Ljubljanske pokrajine fašistična vlada. Eksk. Visoki komisar je dal še nekatera navodila g. polkovniku, nato pa se je poslovil.

Visoki gostje so se zatem odpeljali v poslojpe meščanske šole na Viču. Direktor meščanske šole g. Fakin je izrazil vdane pozdrave učiteljstva in učencev meščanske šole. Visoki komisar se je zanimal, koliko učencev je že vključeno v novem mladinsko-prirodopisnem učiteljem je na kratko obrazložil skem združenju Ljubljanske pokrajine GIL, vse plemenito delo, ki ga ima to združenje za slovensko mladino, in je pri tem poudarjal vsa dobra dela, ki jih je že izvršilo to združenje za slovensko šolsko mladino. Visoki gostje so odšli v pritlične prostore, kjer je pravkar obedovalo 110 otrok osnovne in meščanske šole v prostorni jedilnici. Ko so prispeli v jedilnico, jih je mladina navdušeno pozdravila. Tri deklice so Visokega komisarja v imenu vseh otrok, ki dobivajo hrano v kuhinji GIL v meščanski šoli na Viču, pristrčno pozdravile in mu izročile šopek lepega cvetja. Visoki komisar je bil zelo vesel tega pozdrava in je deklice obdaroval. Visoki komisar se je dalje časa mudil med mladino in se z otroki pogovarjal. Ogledal si je tudi veliko čisto kuhinjo, v kateri pripravljajo vsak dan brezplačno hrano 110 otrokom.

Ko je odhajal iz velikega šolskega poslojpa, so Visokega komisarja pred šolo pričakali otroci, s katerimi se je prav tako precej časa pogovarjal. Zelel jim je obilo uspeha pri učenju in jih izpodbujal k nadaljnjemu marljivemu delu v šoli.

Naposled je Visoki komisar obiskal še vojaško bolnico, kjer se je dalje časa pomudil med bolnimi vojaki.

× Državica Andora brez splošne volilne pravice. Tudi stara, majhena kmečka republika Andora na meji med Francijo in Španijo se je morala prilagoditi novim časom, ki se udomačujejo v Evropi. Njeno sodišče, ki je tudi zakonodajna skupščina, je te dni razglasilo, da se razveljavlja splošna volilna pravica in da se republika vrača k staremu redu, ki ga je imela še do leta 1933. Pravico, da nastopi kot volilec, ima odslej spet samo poglavar družine. Kot poglavar družine pa se smatra ded, dokler živi. Ta volilni način, ki ga je Andora podedovala iz srednjega veka, je zvezan s posebnimi določbami o edinih pravicah prvorojencev pri podedovanju zemlje, vendar pa urejajo druge določbe tudi vprašanje odpravnin in odškodnin za druge sinove in hčere. Povratek k staremu redu, ki je zagotavljal srednjeveški državi dolga stoletja mir, spremlja še en odlok, in sicer ta, da morajo vsi tujci, ki jim bivanje v Andori ni urejeno, v najkrajšem času zapustiti deželico.

postali državljani Jugoslavije, če so od 1. junija l. 1931. do 1. junija l. 1941. stalno bivali na priključenem področju. Madžarsko državljanstvo dobe tudi žene takih državljanov in njihovih otroci v starosti do dokončanega 24. leta. Notranjemu ministru se prizna pravica odreči državljanstvo osebam, ki so pokazale sovražno držanje nasproti madžarskemu narodu v času odcepitve teh pokrajin od Madžarske.

Mali in veliki gospodar

Nagrade za setev žita

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdove bo v tečajni, da se poveča pridelek žita, podeljevalo kmetovalcem nagrade 200 lir za vsak hektar površine, posejane v jeseni ali pomladi s pšenico, ržjo, ječmenom ali soržico.

Nagrade bodo plačane obdelovalcem zemljišč v razmerju posejanih površin.

Kmetovalci, ki želijo dobiti to nagrado, morajo izpolniti posebne prijavnice (obrazci se dobijo pri občinskih uradih) in jih oddati občinam v nadaljno poslovanje.

Rok predložitve prijavnice za ozimne setve traja do 6. januarja l. 1942.-XX. Predložiti

se morajo posebne prijavnice za ozimno in posebne za jare setve; podatki morajo biti natančni, ker se sicer prijavnice ne bodo upoštevale.

Kmetovalci, izkoristite ugodno priliko in posejte z jarami žiti vse površine, ki so na razpolago, in predložite prijavnice pravočasno, da boste lahko deležni nagrad, dovoljenih od ministrstva za kmetijstvo in dolgove.

Prijave o jarih setvah se morajo predložiti občinskim uradom v roku enega meseca po izvršeni setvi.

Sadno drevje je treba pravilno obrezovati in čistiti

Nedavno je v kemični dvorani gimnazije v Vegovi ulici predaval upokojeni šolski upravitelj Ivan Štrukelj o tem, kako redčimo sadno drevje in kako ga obrezujemo in čistimo, da nam da obilen sad.

Zadna leta hodijo od enega sadnega vrta do drugega razni »strokovnjaki za obrezovanje« in se ponujajo za določeno plačilo nekim lastnikom, naj prepuste obrezovanje sadnega drevja kar njim. Pa stopijo k drevesu in obrezujejo kakor za stavo. Uspeh je mnogo več, pa skoro nobenega sadja.

Redčenje pri jagodovem grmičju je važno. K temu grmičju spadajo maline, robide, agras in ribezelj. Če hočemo ohraniti to grmičevje rodno, moramo skrbeti, da ga pridno čistimo, da odstranujemo slabe grme in obrezujemo, kar ni zdravega na grmu. Pa tudi, če grmi preveč rode, jih je treba obrezati, kajti izkušnje kažejo, da so grmi samo eno ali dve leti tako rodni, pozneje pa po navadi cel grm odmre. Pri malinah takoj, ko obrode, odstranimo razne veje in vejice, pustimo pa glavne rodne veje in močnejše mladike. Malin na splošno ne obrezujemo in redčimo tako močno kakor drugo grmičje.

Pred nekako 30 leti je bila pri sadnem drevju v navadi kotlasta oblika. Pozneje so prišli na piramido in še na nekatere druge oblike. Do katere meje naj bo redčeno sadno drevje? Prvi vejni venec naj ima le tri do štiri veje razen glavne veje-voditeljice. Prvi vejni venec je od tal nekako 120 cm visoko. Drugi vejni venec naj ima prav toliko vej kakor prvi, a oddaljen naj bo od prvega 150 cm ali še več. Te mere veljajo za visokodebelno drevje. Za pritlikavo pa veljajo te mere: prvi vejni venec je od tal le 60 cm. Drugi vejni venec pa je od prvega na razdalji 80 cm. Več kakor štiri veje vence naj nízko drevje nima, ker bi deblo ne moglo nositi večje število teh vencev. Sadnemu drevju moramo pomagati pri rasti. Drevo naj bo na solncu. Pomagamo mu, da se veje pravilno vrste in imajo na drevesu pravilno lego 45 stopinj.

Drevesa dihanje. Tako vsrkavajo zrak s koreninami, vejami, debelom, predvsem pa z listji. Vsi ti drevesni »udi« pa morajo biti čisti. Deblo ne sme imeti mahu, ki bi oviralo dihanje, listje naj bo očiščeno prahu in umazanosti, korenine naj ne bodo stlačene in prav tako ne zemlja steptana okrog debela. Za vse to mora skrbeti sadjar. Z mahom obrasle veje in deblo mora sadjar okrtati s posebno železno ščetko in strguljo. Lubje, za katerim je polno mrčesa, naj sadjar zdrigne z drevesa na posebno plahto in potem vse to skupaj zažge. Tako bo storil sadnemu drevju mnogo dobrega. Ko je tako drevo očiščeno, ga je treba še zavarovati pred mrazom in različni sadnimi škodljivci. Deblo je treba namazati z apnom, ki mu je prirečana hlovice ali kri.

V decembru je najprikladnejši čas za pridobivanje dobrih cepičev. Cepiče pa denemo v posebne zavojčke skupaj in jih damo v

kleti v pesek. Tam ostanejo do časa, ko jih uporabimo za cepljenje. Dobro je tudi, če jih denemo v hladilnico. Tudi tam se dolgo drže in ne vzkale.

Mlada drevesa je treba že prvo leto obrezati, ne pa šele drugo, kajti drugo leto se lahko zgodi, da drevesa ne morejo preživiti vse veje in da drevesce usahne, ker ne more dajati dovolj hrane. Že narava sama (prehrana) zahteva, da veje krajšamo. Krajšamo naj pa nikdar na jesen, ker se rane le nerade celijo in bi jim mráz lahko silno škodoval. Pri obrezovanju moramo posebno paziti na popke. Tudi konkurenčne veje vodnice moramo takoj prvo leto odstraniti. Konkurenčne veje delajo preveč sence, kar škoduje ostalim vejam. Tudi drevesne »roparje« moramo na starih drevesih takoj odstraniti.

Sadje je treba obrezovati na pomlad. Pri nas se mora brezumno redčenje za vsako ceno preprečiti. Obrezujejo naj le strokovnjaki, ki znajo svoj posel. Od redčenja je namreč vse odvisno in tudi letina. Poletno pinčiranje je treba začeti okrog 15. maja. Vedeti je treba: čim bolj obrezujemo drevo, tem bolj gre potem to v les. Obrezovati je treba s pametjo.

Ureditev prodaje in rabe mesa

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli je na podlagi zadevnih predpisov odredil:

Člen 1. Meso se sme prodajati takóle: ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih goveje meso (z vštetim telečjim); ob torkih sveže svinjsko meso, ovčje in kozje meso; ob torkih, sredah in četrtkih gnjati, prekajeno svinjsko meso, tlačenke in klobase vobče, konjsko meso in perutnina; ob vseh dnevih v tednu drobovje, kunčje meso in dlakasta in pernata divjačina.

Člen 2. Porazdeljevanje mesa ureja Prehranjevalni zavod Ljubljanske pokrajine.

Člen 3. Mesarji in prodajalci mesa na drobno morajo sproti voditi prejemno in oddajno knjigo o mesu in mesnih izdelkih, ki jo prej vidira Prehranjevalni zavod Ljubljanske pokrajine.

Člen 4. Restavracije, gostilne, krčme in drugi taki gostinski obrati smejo oddajati jedila, pripravljena z mesom, samo ob dneh iz člena 1., ko je dovoljena prodaja take vrste mesa. Mesni obrok brez kosti ne sme biti večji od 100 g. s kostmi pa ne težji od 150 g. in se nanaša ta teža na izgotovljeno jed.

Člen 5. Kršitve določb te naredbe in naredb, ki jih izda v izvrševanju njemu podeljene pooblastitve Prehranjevalni zavod Ljubljanske pokrajine, se kaznujejo z zapleno blaga in začasnim ali dokončnim odvzemanjem obrtne pravice; poleg tega pa se kaznuje prodajalec kakor tudi kupec ali rabnik v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev.

Člen 6. Razveljavljajo se vse določbe, na-

Japonsko vojno brodovje je tretje na svetu

Zgodovina sodobno zgrajenega japonskega vojnega brodovja je razmerno še zelo kratka, kakor povzemamo iz italijanskega časopisja. Še pred desetletji neznatno vojno brodovje je čedalje bolj naraščalo. Danes je japonsko brodovje po moči tretje na svetu, na Tihem morju pa se nobena druga država ne more kosati z Japonsko, kajti Zedinjene države, ki imajo sicer številnejše brodovje, so morale te svoje velike pomorske sile porazdeliti na dve morji, na Atlantsko in Tihomorje. Angleški imperij, ki se mu je pridružilo tudi kolonijsko holandsko ladjevje, pa tudi le delno lahko pošilja svoje brodovje na Daljni vzhod in na Tihomorje. Poleg tega pa Japonska razpolaga tudi z najboljšimi pomorskimi oporišči, ki so posejana od Kurulskih otokov do zaliva ob Indokini. Nevarnost, ki jo predstavlja angleška utrdba Hongkong, je bila predmet številnih razprav strokovnjakov v pomorskem vojskovanju. Pomorsko oporišče izgubi tri četrtine na svojem pomenu, če nima primerne brodovja v svojo razbremenitev in če nima možnosti za razvoj na vse strani. Če vzamemo za primer Hongkong, se je angleško brodovje zdaj umaknilo proti Singapuru, japonska zasedba Kantona, otoka Hainana in Tonkinškega zaliva pa omogoča tesno zaporo angleške utrdbe.

Danes ima Japonska 283 vojnih ladij, izmed katerih je zlasti pomembno deset bojnih ladij, med katerimi imata dve po 32.000 ton, druge pa nad 29.000 ton. Večino izmed teh ladij so v zadnem času prenovili. Naposled so leta 1938., torej tedaj, ko se je Japonska zavila v molk glede graditve svojih ladij, začeli Japonci delati štiri 40.000tonske ladje. To so oklepnice, ki so jih oborožili s topovi kalibra 406 in 457 milimetrov. Poleg bojnih ladij imajo Japonci tudi mogočno brodovje letalonosilk, ki imajo po 7100 do 26.900 ton.

Takšno je bilo stanje japonske vojne mornarice leta 1938. Toda to še niso vse vojne ladje, ki jih je Japonska imela pred tremi leti. Prišteti je treba še devet velikih križark, 24 malih križark, nad sto torpedovk, 70 podmornic in nad sto pomožnih ladij.

× **Pavelić in njegovo spremstvo sprejeto pri Vojvodi Spoletskem.** Iz Rima poročajo: Kr. Vis. vojvoda Spoletski je na svojem sedežu v Firenzi sprejel Pavelića in njegovo spremstvo, ki sta prišla iz Benetk. Kr. Vis. vojvoda in vojvodka Spoletska sta pridržala hrvaške goste pri kosilu. V Pavelićevem spremstvu so bili zunanji minister dr. Lorković, finančni minister dr. Košak, pravosodni minister dr. Puk, državni podtajnik za javno varnost Kvaternik, hrvatski poslanik v Rimu dr. Perić, italijanski poslanik v Zagrebu Casertano, poveljnik telesne straže major Lisac in prvi tajnik italijanskega poslanštva v Zagrebu.

× **Gejše morajo študirati na visoki šoli.** Japonski izraz »gejša« pomeni glasbeno nadarjeno deklico. V Tokiu imajo pravo vseučilišče za gejše, na katerem študira zdaj okrog 300 visokošolk, ki bodo smele delati izpite šele po več let trajajočem pouku. Zdaj so še pripravnice in preden se bodo smele imenovati gejše, bodo morale dokazati temeljito znanje v kitajskem lepomislu, japonski zgodovini, odrskem plesu, družabnem plesu, evropski glasbi, karikaturnem risanju, japonskem slikarstvu, književniški zgodovini, japonskem petju, japonski instrumentalni glasbi, umetnosti konverzacije, čajnih obredih in pravilih vzornega vedenja. Razen tega se morajo naučiti vsaj enega evropskega jezika. Vidimo torej, da ni tako lahko doseči naslov gejša in da to ime še daleč nima tistega pomena, ki mu ga pripisujejo mnogi ljudje v Evropi, ker ne poznajo japonskih razmer.

sprotujoče tej naredbi, ki stopi v veljavo z enim objavo v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Pošiljka iz Amerike

Bilo je dan pred svetim večerom. Veter je premetaval snežinke po zraku tako, da se je zdelo kakor bi bili majhni krilatci leteli na zemljo oznanjat rojstvo Gospodovo. Po mestnem glavnem trgu je bilo polno ljudi. Kupovali so božična drevesca, igračke, slaščice, da presenetijo doma svoje otroke.

Samo Zabukovčeva mamica je sedela doma pri malo zakurjeni peči in žalostno zrla skozi okno na lesketajoče se snežinke. Včasih je globoko vzdihnila. Mnogi bodo imeli na sveti večer vsega v izobilju, le ona in njen osemletni sinček še pri zakurjeni peči ne bosta sedela.

Materi je bilo hudo, ko je gledala svojega lačnega sinčka. Mislila je tudi na moža v Ameriki. Pred šestimi leti je šel od doma. Spočetka je pisal in često priložil kak dolar v pismo, potem pa se ni več oglasil. Nocoj bo sveti večer in Bog ve, ali bo tudi zanj sveti večer.

Sinček se je stiskal k materi in mislil na tiste otroke, ki želno pričakujejo večera ko bodo dobili božične darove, a on je ubožec, ki nima drugega kakor svojo ljubečo mamico. Če je oče še živ v Ameriki, ne ve.

Grobno tišino v sobi je zdajci premotil jok mamice.

»Mamica, zakaj se jočeš?« je zaklical Ivanček.

»Oh, Ivanček, mislila sem na očeta,« je odgovorila mamica.

Tudi Ivančku so stopile solze v oči. Zdal se mu je, da mu obadva. Po dolgem času je spregovoril Ivanček: »Ali bo v Ameriki tudi danes božični večer?«

»Seveda bo,« je odgovorila mamica.

»Če bi se nas oče spomnil in nam poslal kakšen dolar ali pa vsaj pismo, da bi vedeli, ali je še živ in ali še misli na nas. To bi bilo zelo lepo, kaj ne?«

»Lepo, zelo lepo bi bilo,« je odvrnila mamica. »Toda, če je umrl, potem sva nesrečna.« Mamica je utihnila in začela moliti. Ivanček pa je mislil dalje. Mislil je še na bolj uboge otroke, kakor je on. »Oh, saj jaz nisem ubožen. Ubožen je tisti otrok, ki nima očeta in ne matere. Burkčeva Rezika je že izgubila svojo dobro mamico in ima zdaj mameho. Pa še mnogo takšnih otrok je po svetu.«

V peči se je kahal krompir. Mamica ga je stresla v skledo. Oba sta segla po njem. Ker sta bila zelo lačna, je bila skleda kmalu prazna. Po kosilu je vprašal Ivanček: »Mamica, ali mi dovoliš, da grem malo na trg?«

»Mraz je zunaj, a ti si slabo oblečen. Nikar ne hodi!«

Toda Ivanček se ni dal ugnati. Prosil je in prosil, dokler je ni preprosil.

Ivanček se je sprehajal po trgu. Ves se je tresel od velikega mraza. Prišel do branjevke, ki je prodajala sadje. Ivančku so se sline pocedile. Že je hotel poprositi branjevko za jabolko, toda premagal se je. Sel je dalje. Druga branjevka je imela vsakovrstne igračke. Videl je tudi prodajalce majhnih smrečic.

»Kako ti je ime,« je zdajci zaslišal Ivanček glas za svojim hrbtom. Ivanček je pogledal neznanega gospoda in odgovoril: »Ivanček sem.«

»Ivanček? Odkod pa si?«

»Iz predmestja. Z mamico stanujem v majhni izbi.«

»A tako,« je odgovoril gospod. »No, ker si tako odkritosrčen, ti dam tale desetak. Kupi zanj, kar hočeš.«

Ivančku je kar sapo zaprlo. Ni se mogel gospodu zahvaliti, ker je ta že odšel. Z veselimi srcem se je napotil Ivanček k branjevki, ki je prodajala sadje, ter kupil nekaj jabolk in hrušk. Potem je stekel še k mesarju, kjer je kupil malo mesa. Pri peku pa je kupil kruha. S svojimi naravi se je vesel vrnil domov.

Mati od presenečenja kar ni mogla govoriti. »Zdaj se pa lepo ogrej, Ivanček, gotovo te zebe. Meso in kruh bova shranila za

jutri, ko bo božični praznik. Jabolka in hruške pa pojej, gotovo si lačen.«

Ko je Ivanček jedel dobra jabolka, je pripovedoval materi, kako je prišel do desetaka.

V tem sta zaslišala zunaj korake in kmalu je nekdo potrkal na vrata. Mamica kar ni mogla verjeti, da bi kdo prišel k njej.

»Naprej,« je dejala.

V sobo je stopil pismonoša.

»Dober dan mati,« je rekel, »prinesel sem vam pismo iz Amerike.«

»Pismo iz Amerike?« je kriknila mamica.

»Pismo iz Amerike,« je ponovil Ivanček.

»Da, pismo iz Amerike je. Prosim, da bi se tule podpisali. Na pošti vas čaka še zavoj.«

Mamica se je podpisala.

»Tako, zdaj pa zbogom in vam voščim vse praznike.«

»Hvala lepa,« je odvrnila mamica. »Zbogom.«

Ko je pismonoša odšel, je mamica odprla pismo. Bilo je od njenega moža. Ko ga je odprla, sta padla iz njega dva dolarja. Mati ju je vesela pobrala. Ivančku so kar žarele oči od veselja. Potem je brala pismo:

Draga žena!

Vem, da si v veliki stiski, a jaz ti nisem mogel pomagati, ker sem bil nekaj časa brez službe. Zdal imam spet delo. Tu ti

Bovška žena je hodila iz groba kri sesat

Starodavne vraže po Tolminskem, Kobarškem in Bovškem

Kobarid, sredi decembra

Stare vraže po tolminski, kobariški in bovški okolici so zanimive. O njih vedo stari ljudje še danes mnogo povedati. Ko je pisec teh vrst prispel nedavno iz Kobarida, ki je, kakor znano, rojstni kraj pesnika Josipa Krilana Pagliaruzzija in skladatelja Andreja Volariča v prijazno Libušnje, kjer se je rodil zaslužni goriški prosvetni delavec dr. Anton Gregorič in kjer je pokopan goriški slavček Simon Gregorič, je spoznal skromno, prijatno kramljajočo ženico, ki mu je izčrpano pripovedovala o davnih zanimivostih iz teh in drugih bližnjih krajev.

»Vste,« je zatrjevala, »ko sem bila še majhna, mi je babica večkrat pripovedovala o kobariških malikovalcih. Več ko dvesto let pred tistim tolminskim puntom so se zbirali v Kobaridu ljudje pod nekim drevesom, kjer je izviral studenec. Pomislite, tam so potem molili in klečali. Neke svoje bogove so molili, kakor bi jim bil en Bog premalo. Tisti bogovi so baje imeli svoje bivališče v drevesu in studencu. Iz Čedadpa je prihrumeja nekega dne vojska. Vojščaki so najprej posekali tisto drevo, potem pa zabili sveti studenec.«

To še ni vse. Babica mi je pripovedovala tudi o vedomcih in veščah. To so takšni ljudje, ki ponoči okoli tavajo in ljudi begajo, tlačijo. Če so takšne čudne osebe moški, so jim na Tolminskem rekli »vedomci«, če so bile ženske, pa »veščice«. Babica nam je pravila, da pripovedujejo po Tolminskem, kako se te veščice in vedomci sestajajo na raznih križpotjih. Ko se sestajajo, imajo v rokah goreče trske, s katerimi se tako obdelujejo in mikastijo, da si lomijo celo nogo in roke. Ali veste, kakšna je pomoč proti tem zlim ljudem, ki radi novorojencem sesajo kri? Edina pomoč je v tem, da se zapičijo pred nočnim počitkom vilice v hišna vrata, in sicer od znotraj.

Pred davnimi stoletji je bila na Tolminskem razširjena tudi vera, da so se nekateri ljudje pretvarjali v volkove. Kadar je takega človeka pokosila smrt, ni mogel najti grobu pokoja. Iz grobov so se dvigali, se tiho plazili do človeških bivališč in sesali kri

pošiljam dva dolarja in zaboj. Upam, da boš do božiča to prejela. Čez nekaj mesecev ti bom poslal še denar za vožnjo v Ameriko. Kako pa kaj Ivanček? Hodi že v šolo? Prosim, piši mi kaj o njem.

Najiskreneje te pozdravlja tvoj mož
Anton.

Mamica je pismo poljubila in ga položila na mizo. »Hvala Bogu. Prosila sem Boga in me je uslišal.«

Potem se je pa napotila na pošto in prinesla zavoj. V njem so bile same lepe reči. Za Ivančka plašč, nova obleka, čepica in še drugo. Za mamico pa čevlji, nov plašč, nova obleka in razna drobnjad.

Zvečer sta šla mati in sin k polnočnici. Zvonovi so jima zvonili tako lepo, kakor še nikdar. Tako prijetnega božiča še nista imela.

Parnik je odplul proti Ameriki. Mamica in Ivanček sta sedela v njem in se peljala k možu in očetu.

Oče ju je vesel sprejel.

Minila so leta. Ivanček je v Ameriki doštudiral in kot inženjer imel dobro službo. Očetu ni bilo treba več delati v tvornici.

Ob vsakih božičnih praznikih sta se mati in Ivan rada spominjala tistega lepega svetega večera, ko je neznanec podaril Ivančku desetak in ko je oče poslal domov tako lepa darila.

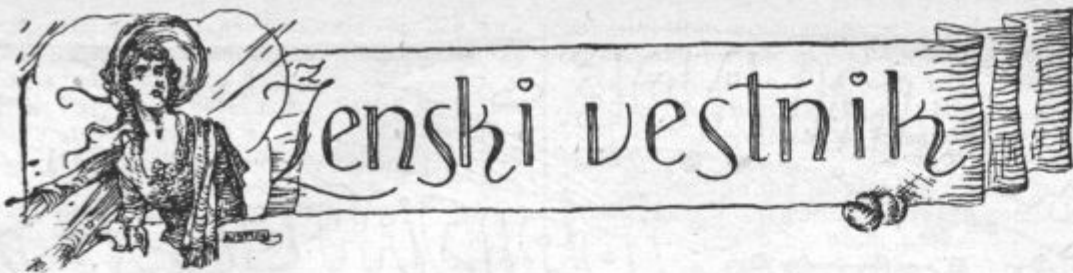
M. S.

ljudem, ki so jim bili v času njihovega življenja sovražni. Takšnim krvosomom so pravili volkodlaki.

Pred leti sem bila na obisku pri svoji teti v Soči, kjer izdelujejo po bližnjih planinah znani bovški sir,« je nadaljevala ženica. »Pogovarjala sem se z njo o različnih rečeh. Posebno globoko pa se mi je vtisnila v spomin njena zgodba o bovški ženi, ki je ponoči vstajala in hodila ljudem kri sesat. Bilo je, tako mi je pravila teta, med l. 1435. in 1440., ko je tista ženska umrla v Bovcu. Hodila pa je ponoči iz groba sesat kri le ljudem, ki ji niso bili všeč. Zaradi tega je bilo bovško in okoliško ljudstvo silno razjarjeno. Star Bovčan je tedaj svetoval ljudem, naj odkopljejo grob in prebodejo srce te ženske. In res so odkopali njen grob, njeno srce prebodli, potem pa spet zakopali njeno truplo. Pravijo, da je to pomagalo. Žena-volkodlak je odtlej mirovala.«

Ženica je kramljala še naprej in mi pripovedovala še druge zanimive reči. Pa še drugi kaj!

× Poroka na smrtni postelji. Na Norveškem imajo že nad 100 let staro ustanovo, ki so jo dobili po čudnem naključju. Leta 1835. bi se bila morala poročiti sodnikova hči Aneta Liewenova, ki pa svojega bodočega moža ni ljubila. Na plesu se pa je seznanila z mladim oficirjem in se na prvi pogled zaljubila vanj. Brez vednosti staršev se je še iste noči zaročila z njim. Ker ji pa starši niso hoteli dovoliti možiteva z oficirjem, si je vzela to tako k srcu, da je naglo hiral, naposled se ji je pridružila še pljučnica in uboga dekle je kmalu umrla. Šele na smrtni postelji so starši dovolili poroko. Poročna prstana sta bila izmenjana tik pred nevestino smrtjo. Roditelja sta pozneje v spomin na svojo nesrečno hčerko naklonila večji znesek za ustanovo, ki je dobila ime po njuni hčeri. Določila sta, naj dobivajo iz te ustanove podpore mlade zakonske žene, ki se poročijo tistega dne, ko bi se bila morala poročiti Aneta Liewenova. Letos so tako počastili spomin nesrečne mladenke že šestdesetič. Osem mladih zakonskih žen je dobilo po 300 norveških kron podpore.

Moderni rokavi na stari obleki

Kakšna je zdaj moda? Prav za prav mode zdaj ni. Nosi, kar imaš. Samo malo si popravi obleko, ki je mogoče že res čisto iz mode. To storiš morja lahko tudi tako, da napraviš obleki moderne rokave. Moder-

ni rokavi vtisnejo sleherni obleki čisto poseben pečat, zato so izvrstno sredstvo za predruženje že nemoderne obleke. Ti rokavi so kimonasto ukrojčni in jih prišijemo na obleko zgoraj v rokavni izrez, sročaj pa še približno do polovice života, da dobimo zaželjeno kimonasto obliko. Rokave lahko izdelamo iz drugačnega blaga. Tudi barva rokavov je lahko drugačna, glavno je le, da se ne bije z barvo obleke. To vse si lahko napraviš sama. Le okus moraš imeti.

Moda kričeče barvanih nohtov je odpravljena

Casopisje piše, da so v Parizu odpravili modo »hudičevih krempljev«, kakor so imenovali kričeče barvane nohte pri ženskah. Kakor je znano, so si barvale, odnosno si še barvajo mnoge ženske nohte zlasti z živordečo barvo. Ker pa je ta moda zbužala v velikem delu ženstva in v moškem svetu skoro splošno odpor, je zdaj kraljica moda obsodila ta izrodek, ki je prišel iz vrst ameriških filmskih zvezd in zvezdic.

Kraljica moda pravi, da si ženske še lahko barvajo nohte, vendar pa ne s sivimi kriječimi barvami, ki pač napravljajo žensko prej odvratno kakor pa mikavno. Če že katera misli, da je treba naravni barvi nohtov dati malo bleska, naj si nohte barva le z rožnato ali pa z biserno svetlikaajočo se barvo.

Za kuhinjo

Potica iz enotne in rožične moke s figami. Kakor smo že zapisali, se da iz vseh mok napraviti prav dobra potica. Še boljša je ta potica, če ji dodaš fige (smokve). Vzemi pol kilograma presejane enotne moke in pol kilograma rožične moke z drobno zrezanimi figami. Rožične moke in fig skupaj naj bo le pol kilograma. Vse to zamesiš skupaj in delaš naprej, kakor je potrebno, kadar pripravljáš kruh. Dodaš sladkorja ali medu.

Potica z rožičnim nadevom. Naredi testo iz presejane enotne moke kakor za potico. Pusti vzhajati, nato razvaljaj in nadevaj s temle nadevom. V osladkano mleko zakuhaj na gosto rožične moke in pusti, da nekaj minut vre. Če hočeš nadev izboljšati dodaj malo medu in malo orehov. Nadevana potica naj vzhaja kakor vsaka druga potica. Pečeš jo v pečici kakšno uro.

Jabolčni cmoki brez jajc iz enotne moke. Skuhaš krompir, ga olupiš in zmečkaš. Na-

praviš krompirjevo testo s tem, da mu pridaš namesto bele enotno moko in namesto jajca nekoliko vode ali mleka. Dati moraš zadostno količino moke, da se cmoki ne razkuhajo. Testo zvaljaš, razrežeš na kvadratne krpice in vložiš v nje koščke jabolk po svoji spoznavnosti. Nato jih skuhaš v vreli vodi, odcediš in zabeliš z maslom ali mastjo. Na koncu jih potreseš vsaj z majhno količino sladkorja. Zelo okusno je, ako masti ali maslu dodaš nekoliko drobtin Presenečena boš!

Krompirjeve rezine s sirom. Skuhaj neolupljen krompir nato ga olup, razreži na tanke rezine, oprži na masti in potresi s

sirom. Zatem pokrij kozico in še nekaj časa praži krompir.

Krompirjeva juha z gobami. Popari suhe gobe, pomešaj in vodo odlij. Predolgo pa ne smeš imeti gob v kropu, ker jim to vzame vse najboljše snovi. Ocejene gobe prideni k zavrelemu, na kocke zrezanemu krompirju. Med kuhanjem dodaj juhi naribanega korenčka, prežganje, napravljeno iz masti, zelenega sesekljanega petršilja, sesekljane čebule in moke. Prežganje zliješ razredčeno z mrzlo vodo med juho in jo odišaviš s šatrajem, majaronom, timijanom in enim lorberjevimi listom. Juho osoliš in kuhaš toliko časa, da se krompir zmečka. Ako hočeš juho še izboljšati, ji primešaš proti koncu kuhanja žlico kisle smetane. Ta dodatek ni neogibno potreben. Na koncu okisaš juho s kisom ali z limonovim sokom.

Če imaš nov in star fižol zmešan, si nejevoljna, ker se neenotno kuha. Porabiš pa to mešanico lahko za juho, če jo kuhano pretlačiš. Moraš pač kuhati tako dolgo, da se tudi trdi fižol skuha, čeprav se novi fižol medtem čisto razkuha.

Kako sta tresla bezeg

Brezarjeva Ana ni imela sreče pri možitvi. Kdor bi jo bil rad vzela, tega ona ni marala, kogar pa bi bila ona rada, se ni zmenil zanjo. Tako se je v izbiranju postarala in ljudje so rekli, da ji ga je Herod umoril.

Kropivec v Zakotju ni bil tega mnenja. »Bo že še nanesla prilika,« ji je dajal poguma, kadar mu je zaupno kaj potožila. »Stirideset let še nimaš in zadna ura ti tudi še ni odbila. Pravijo, da ni prepozno, ako se človek poroči tri dni pred smrtjo...«

Mož je imel v okolici precej veljave ter je bil pri ženskah dober posredovalec. Marsikoga je že vpregel v zakonski jarem.

»Vaša pomoč ne bo zastoj,« me je nekoč odkrila svojo željo.

»Koliko pa mi daš?« Kropivec ni rad kaj opravil brez plačila.

Obljubila mu je cel stotak, ki mu ga bo odštela po poroki.

Obljuba ga je presenetila. Udarila sta si v roko in Kropivec je segel na polico. Tam je ležala zaprašena knjiga, katero je začel prebirati in izgovarjati besede, ki jih Ana ni umela.

»Ali je kaj takega zapisano?« je bila radovedna.

»Vse natanko,« je odgovoril važno, »ženina ti bom pokazal v senci božičnega večera...«

Dekletu se je širilo srce v sladkem pričakovanju.

»Na sveti večer ga boš videla,« ji je razlagal. »Kakor hitro boš prižgala kadilo ter se pokropila z blagoslovljeno vodo, teči pod vaški bezeg; pojdi trikrat okrog njega, nato pa potresi in reci glasno: »Bezeg, daj moža!« Potem poglej nazaj čez ramo, ne da bi tačas izpuščila debla. Mož, ki ga boš videla v bližini, bo tvoj ženin in te bo kmalu resno zasnubil.«

Vsa srečna je ponovila njegove besede in šla proti domu.

Kropivec pa takoj za njo k Petraču. Sosed je bil vdovec in pri hiši je bilo vse narobe. Manjkalo je pridne gospodinje. Kaša, katero je skuhal za večerjo, se je prismočila. Pastir je zajel, a je takoj odložil žlico.

»Jej!« je silil pastirja. »Če si lačen.«

»Kar sami jo jejte!« je dejal pastir uporno.

»Svinje jo bodo pa rade...«

»Prav za svinje ste jo skuhali...«

»Ali ga slišiš?« je rekel Kropivcu. »Komaj se je ozelenil, pa že izbira, kaj bo jedel!«

Kropivec se je v odgovor le nasmehnil. Petrača je ujezilo, ker sosed ni prijel pastirja za ušesa. Bal pa se mu je zamere, zato je rekel pohlevno: »Veš kaj, Kropivec, tega mora biti konec... Vsega sem se naveličal...«

»Torej si vendar prišel do spoznanja! Kdaj sem ti že rekel, da ne bo nič brez gospodinje. Žena je dar božji, ki ga pa možki ne znamo prav ceniti.«

»Take, kakor je bila moja rajna, ni več nobene.« Petrač si je obrisal solzo. »Dekle, ki je kaj vredno, ne mara vdovca z otroki...«

Kropivec mu je ovrgel: »Vdovec je za devet fantov. Ali si že kje potrkal na vrata, da si ves obupan?«

»Doslej še nisem. Ne vem, kam bi se obrnil, da bi se mi po sreči izteklo.«

»Brezarjeva Ana bi vprašal, Pametna je, pridna in varčna. Ta bi bila zate!«

»Nič ne rečem,« mu je kar ugajalo. »Toda Ana že dvajset let izbira... Tudi mene bo odklonila...«

»Poskusi! Videl boš, da se te Ana ne bo branila. Vidiš, ženske so take: dokler je mlada, izbira, pozneje pa vzame vse od kraja. Še hvaležna bo, da te je dobila.«

»Tedad bi pa res poskusil. Morda bo prav zame in za otroke.«

»Ali pa vzemi kako drugo,« je Kropivec nalašč obrnil besedo. »Nič ne veš, katera je sedla v mernik takrat, ko ti je umrla žena. Na božični večer pa lahko vse to izveš, ako se boš ravnal po mojih navodilih.«

»V ris ne pojdem.« Petrač se je skoro ustrašil. »Z vragom ne maram imeti opravke...«

»Na sveti večer ni vraga, ampak sami dobri duhovi.« Poučil ga je, kdaj naj potrese bezeg in spregovori besede: »Bezeg, daj mi ženo.« Nato da naj pogleda čez ramo; ženska, katero bo zagledal blizu drevesa, da bo njegova nevesta.

Do božiča ni bila več daleč. Petrač ga je komaj pričakoval. Ob določeni uri je že bil na označenem kraju. Potresel je bezeg in se ozrl nazaj čez ramo. Zagledal je žensko, ki mu je stala skoro za hrbtom. Hotela je zbežati, a Petrač jo je ujel za roko.

»Kdo si pa?« jo je pogledal prav od blizu. Tedaj sta se spoznala.

Petrač ni bil vajen praznega besečenja. »Ali si moja ali nisi?« jo je vprašal kar naravnost.

»Saj veš, da nerada rečem...« je pobesila glavo.

Stisnil ji je roko, da je kar vztrepetala. »Zakaj nerada rečeš? Mar se me aramuješ?«

»Očital mi boš, da sem hočila za teboj po vasi...«

»Tisto pa ne, Ančka! Od mene ne boš slišala nikdar kaj takega. Rad te bom imel, saj veš, da mi je treba gospodinje. In otroci te bodo ljubili kakor pravo mater.«

»Pa naj bo, ako mi je res tako namenjeno,« je izrekla vdano. »Denarja imam nekaj, dela se ne bojim, otrok se bom pa navadila.«

»Nič hudega nam ne bo, ako bomo zdravi. Tudi blagoslov naju bo spremljal, saj sva se zblížala v božični noči.«

Brezarjeva Ana ni še nikdar molila tako goreče pri jaslicah kakor ta božič. Vsa srečna je prepevala vesele božične pesmi. Njeno srce je bilo polno zadovoljstva.

Pred pustom se je omožila. Petrač je dobil zares pridno in skrbno ženo, Kropivec pa svoj stotak, ker je napravil dva človeka srečna.

Zatiščan

..... Iz pravljicnega sveta

Vrag in oderuh

Nekoč je prišel vrag na zemljo, se klatil iz kraj v kraj in oprezoval, kje bi koga pobral in odnesel s seboj. Ko je tako taval okoli, je srečal oderuha in se mu pridružil.

Prišla sta na travnik, kjer je mlada pastarica pasla ovce. Prav tisti trenutek je jezno zaklicala: »Kako neubogljive ste, ovce! Da bi vas le vrag pobral!«

»Ali si čul?« je vprašal oderuh vraga. »Zakaj ji ne odneseš ovce?«

»Ker ni tako mislila, kakor je rekla«, je odgovoril vrag. »Zaradi tega nimam pravice do njenih ovce.«

Šla sta dalje in prišla do kmečke hiše. Pred njo je stala ženica in se pripravljala, da bi natepla sinka. »Da bi te vrag pobral, poredni fantič«, je rekla jezno.

»Zakaj ji nisi vzel dečka, kakor je rekla?«, je vprašal oderuh vraga, ko ta bila že nekaj korakov proč od hiše.

»Ker ni tako mislila, kakor je rekla«, mu je odvrnil peklenšček. »Če ne misli tako, nimam pravice do njenega dečka.«

Hodila sta dalje in srečala sivolasega kmeta, ki se je vračal s polja. Ves izmučen je bil videti. Ko je zagledal oderuha, se je zdrznil in se mu z globokim poklonom očaril.

»Ali veš, kaj je mislil sivolasi mož?« je vprašal vrag oderuha.

»Ne«, je odgovoril oderuh. »Pozdravil me je spoštljivo.«

»Misliš si je pa, da bi le vrag vzel tega brezsrčnega oderuha«, je dejal vrag, zgrabil oderuha in ga odnesel v nekel

Volk in človek

Lisjak je pripovedoval volku, kako močen je človek. »Ni živali na svetu, ki bi se mogla meriti z njim.«

»Rad bi spoznal tega čudnega človeka, da bi se poskusil z njim«, je menil volk.

»Ako želiš, ti ga pokažem«, je nadaljeval lisjak. »Pridi jutri zgodaj k meni.«

Drugo jutro na vse zgodaj je volk že bil pri njem. Lisjak ga je povedel na pot, po kateri je hodil lovec vsak dan na lov.

Prvi, ki sta ga srečala, je bil star, doslužen vojak. »Ali je to človek?« je vprašal volk.

»Ne«, je odgovoril lisjak. »Ta je bil nekoč človek.«

Drugi je prišel mimo majhen deček. »Ali je to človek?« je vprašal volk.

»Ne«, je odvrnil lisjak. »Ta bo šele človek.«

Tretji je prišel po poti lovec s puško na rami in lovskim nožem za pasom. Lisjak se je obrnil k volku: »Ali ga vidiš? Zda prihaja človek.«

Komaj je volk to slišal, se je zakadil lovecu. Ali lovec mu je zagnal nekaj svojih kroglic v nos, da ga je hudo zaščeepo njem. Vendar volk poguma ni izpuštil, temveč je vnovič skočil proti lovecu. Ta v drugič ustrelil. Volk pa se ni brigal za bolečine, temveč se je brez prestanka zaletaval vanj. Naposled je potegnil lovec nož izza pasa ter začel udrihāti po volčji glavi in hrbtu tako, da je kri kar lila po volčiem

telesu. Volk je spoznal, da ne more nič opravi, pa je pobegnil.

»No, bratec«, ga je nagovoril navihani lisjak, »ali si jo izkupil? Kako ti je bila vseč borba s človekom? Kdo je zmagal?«

»Joj, joj, nikoli bi si ne bil mislil, da ima človek tako moč. Najprej je vzel dolgo, votlo palico in pihnil skozi njo vame neke kroglice, da me je tako čudno zaščegetalo po nosu. Nato je drugič pihnil vame kroglice s tako silo, da mi je zabrnelo po ušesih in se mi je vlila kri po nosu. Ko sem pa prišel prav blizu njega, je vzel iz telesa rebro in me z njim naklestil. Kri me je polila in skoro bi bil na mestu obležal. Joj, kako me skeli!«

»Vidiš, kak prazen bahač si. Zupaš si mnogo, storiti pa ne moreš nič.« mu je rekel lisiak.

Zakleti graščak

Dobro uro hoda od Ormoža je stal v starih časih majhen grad. V njem so prebivali zelo kruti graščaki. Ubogi tlačani so se v strahu kar križali, kadar so imeli opravka v gradu. Izmed vseh najhujših je bil zadnji izmed gospodarjev gradu.

Fric tako mu je bilo ime, je imel največjo naslavo v tem, da je ob postnih dnevih vsiljeval tlačanom ali ubožcem mesnata jedila in ob slovesnih praznikih klical tlačane na delo.

Tako je na neki kvaterni petek vsiljeval meso tlačanom. Kdor se ga je branil, tega pa je dal neusmiljeno pretepsti.

Istega dne v mraku pa je prišel v grad siv starček in prosil za prenočišče.

Graščak mu je dovolil prenočišče s pogojem, da bo za večerjo jedel meso.

Starček ga je strogo pogledal in mu rekel:

Po Steubnu

V ujetništvu med Indijanci

Mladinska povest o doživljajih dveh belopolnih otrok v indijanski vasi

»Pojdi, Gašper, domov morava! Povedala bom očki, kako si dirjal za kobilom in kako si vse storil, da bi jo prijel. Očka te gotovo ne bo nabil.«

»Vem Lenka, ne bo me nabil. Očka je dober, toda...«

Po teh besedah je Gašper priznal sestrici, da že davno ne ve več, v katero smer morata kreniti, da prideta domov.

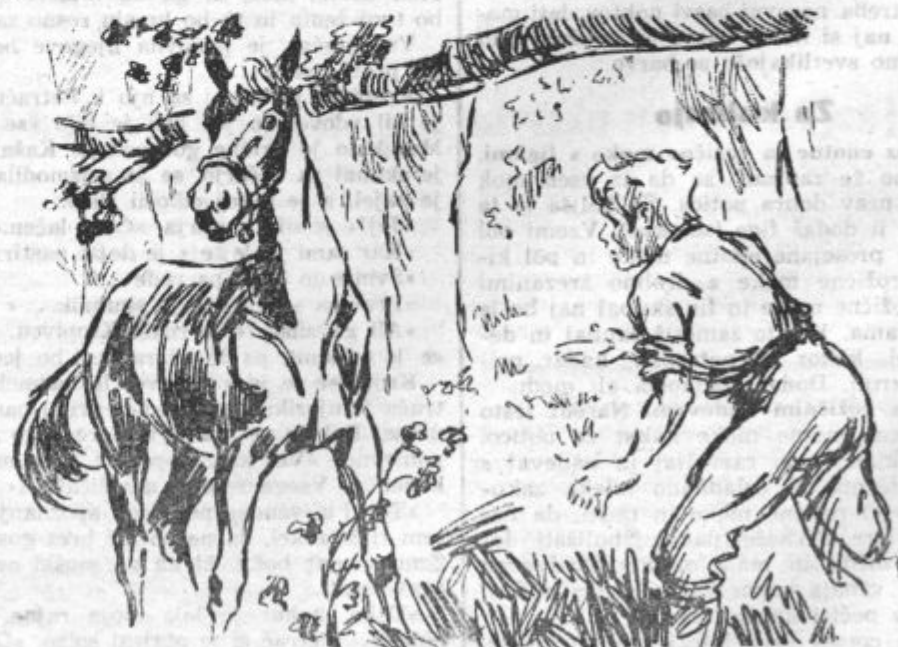
Lenka se zaradi tega ni kar nič razburila. Rekla je:

»To pa jaz vem. Kar pojdi, greva!«

Dala je bratcu roko in potem sta mirno šla dalje. Stopala sta naravnost v mrak, ki se je nižal na zemljo. Le še nekaj žarkov je pošiljalo solnce skozi krošnje starih dreves. Šaljivo so se ti poslednji žarki poigravali po svetlih laseh obeh dvojčkov in nekatere svetle lise so še plesale po gozdnih tleh. Nekje se je dvignil jelen z ležišča. To je bila podoba gozdnega miru.

Kako lep je bil gozd! Ptičke so se spreletavale in se skrivale po grmičju. Lisica je šinila po travi. Nekje se je zajček postavil v kozolček. Na spodni veji starega hrasta, pod katerim sta otroka prej sedela, bila je to debela, mogočna, nizko sklonjena veja, se je zanimal velik puma, gorski lev. Zazehal je na dolgo in široko, da so se pokazali zobje, ostri kakor bodalo. Zleknil se je po dolgem in za-

sekal svoje kremplje v lubje, da se je pri vsaki odpravi odkrnilo nekaj drobcev. Potem je ski lev lagodno skočil z veje na tla. Vohljal

Gašper je zaman skušal prijati kobilom

in gledal za otrokoma, njegov dolgi rep se je lahno metal z leve na desno in udarjal po visoki travi. Nato se je velika žival obrnila proti potoku, ki je šumljal nedaleč od starega hrasta. Otroka se sploh nista zavedala nevarnosti.

Nastopili so dnevi, polni utrujenosti, gladu in strahu, noči polne groze. Otroka sta bila bosa. Gašper le v sraici in hlačkah. Lenka

»Gospod, pot vašega življenja je končana. Zadoosti je vaše hudobnosti. Se po smrti ne boste imeli miru!«

Po teh besedah je starček vzel svojo potopno palico in izginil.

Razuzdani graščak pa se je samo smejal. Toda sredi razkošne večerje je zdajci prebledel. Morali so ga odnesti v spalnico. Ob polnočni uri, ko se je graščak že boril s smrtjo, pa je nastal tak vihar, da so vsi grajski trepetali od groze. Cele jate sov so se zaletavale v grajska okna in strahotno kričale.

Tako je umrl zadnji graščak tega gradu.

Od tistega časa je na vsak petek ob polnoči divjal okoli gradu silen vihar, a iz grajske grobnice je prihajal rajniki graščak, hodil po gradu in milo stokal. Grajski so dajali za mšaše, pa ni nič pomagalo. Naposled so se vsi izselili iz gradu in ga prepustili svoji usodi.

Cez mnogo let je na neki kvaterni petek zanesla nekega tujca pot do zapuščenega gradiča. Ker je bila že noč in je bil popotnik truden, je šel kar v zapuščen grad, da bi v njem prenočil.

Popotnik je kmalu zaspal v eni izmed teh zapuščenih sob. Zdajci pa ga je iz spanja

zbudilo silno zdihovanje. Silna groza ga je spreletela, ko je hkratu čul mile glasove: »Nesrečnež, lahko bi me bil nočoj rešil, če bi se bil vsaj pokržižal, ko si prišel v ta grad. Zdaj bom moral sto let čakati na drugega rešitelja.«

V velikem strahu je prebil popotnik noč v gradiču, a v prvi jutnji zarji jo je popihal iz gradu, kolikor so ga nesle noge.

Otroško sklepanje

Melhijorček spet enkrat noče jesti. Mamica mu zaradi tega zagrozi: »Če ne boš vsega snedel, boš dobil grdo ženo, ko boš velik!«

Dečko se potruži in pospravi, kar je bilo na krožniku.

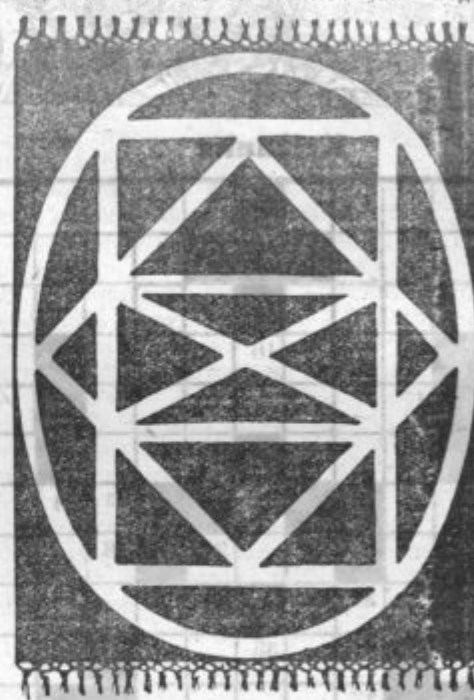
Nekaj dni zatem zastavi Melhijorček svemu očetu tole vprašanje: »Očka, ti tudi nisi zmerom vsega pojedel, ko si bil majhen.«

Mamica si misli, kaj bo sledilo, pa se hitro oglasi: »Kaj se ti zdim tako grda, Melhijorček?«

»Ne, mamica, mislim pa, da prav vsega očka ni zmerom pojedel, ker imaš nos tako velik...«

Z eno samo potezo

V neki sloveči izdelovalnici pestrih preprog so izdelali dragoceno preprogo, kakršno kaže pričujoča slika. Ko so si natančneje ogledali vzorec, so strokovnjaki dognali,

da je mogoče z eno samo potezo preleteti vse črte, ne da bi se proga kjerkoli presekala ali ponavljala. Poizkusite to še vi, pa se boste za božične praznike lepo kratkočasili. — Če ne gre drugače, si sami narišite mnogo večji vzorec, pa boste lažje rešili to logo.

Oči naj zatisne

Boštjanček: »Stari očka, stari očka!«

Dedek: »Kaj pa bi rad, Boštjanček?«

Boštjanček: »Zatisni malo oči.«

Dedek: »Zakaj pa?«

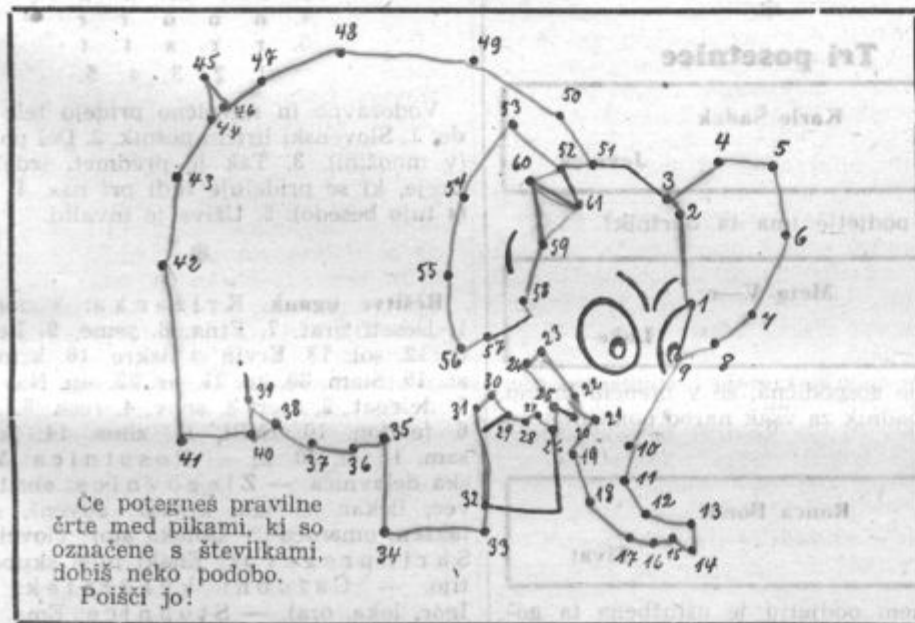
Boštjanček: »Veš, mamica je rekla, da bom zelo bogati, ko ti zatisneš oči.«

Kaj je ženin

Učitelj zastavi otrokom v šoli vprašanje, kaj je ženin.

»Ženin,« skuša povedati Matijče, »ženin je tisto, kar je potrebno, če hočejo kje prirediti svatbo.«

Kakšna podoba je skrita v teh pikah

Ce potegneš pravilne črte med pikami, ki so označene s številkami, dobiš neko podobo. Poišči jo!

v lahni oblecki. Kaka sreča, da je sijalo sonce in da je nebo prizanašalo z dežjem!

Ali ponoči je bilo hladno, da sta drgetala, čeprav sta bila sicer močno utrujena. Še hufša od hladu pa je bila tema. Drevesa so šumela v vetru. Sove so se oglašale votlo, smrtni kriki preganjanih živali so mučili oba otroka. Ležala sta pod gostimi drevesi, skrila sta se globoko pod veje prastarih smrek in hoj. Kljub temu sta čula, kadar so kake rahle nožice stopile na dračje, da se je lomilo in pokalo.

Nekoč se je primerilo, da sta se oba zdrznila iz globokega sna in zaječala od groze. Zopern smrad po gnilem mesu jima je planil v nos, dvoje žarečih oči je zasijalo tik nad njima, vroč dih iz žrela velikanskega risa je puhnil vanj. Zakričala sta, stresla sta se, mrmraje se je začela umikati zver, nič manj prestrašena kakor oba otroka, a že tudi pripravljena, da se postavi v bran. Lenka je zajokala in se oklenila brata. V Gašperju sta se kljub grozi, v kateri je drgetal, vzdramila ponos in pogum. Lenka je bila izročena zgolj njegovemu varstvu, to ga je napravilo močnega. Če ris napade, je sklenil Gašper, se vrže nanj in se da raiši razkosati, kakor da bi sestrico izročil strahotnemu poginu. Sestrica je potrebovala njegovega zavetja. Gašper je postajal čedalje pogumnejši.

Fant je vedel, kaj se to pravi: ris! Očka je že nekajkrat prinesel domov krzno nevarne zveri. Očka je tudi vedel pripovedovati, kako se je nekoč moral boriti z divjo risico in kako si je komaj rešil življenje. Še cele tedne je potem ležal za ranami, ki so mu bile prizadejane v tem silnem boju.

Ris je še zmerom prežal, oči so mu žarele.

Ce bi bila otroka le iztegnila roke, bi se bila lahko dotaknila zveri. Otroka sta videla v temi, ki je napravljala zver še večjo, kakor je bila v resnici, kako je glavo prisluškovaje okrenila ter je nenadno in neslišno šinila proč.

Dvojčka sta si globoko oddahnila. Sele zdaj sta se prav zavedla, da drgetata po vsem životu. Prvikrat sta doživela, da nista čutila oblasti nad rokami in nogami, nad vsem životom. Strahovita sila ju je držala v svojih krempljih in ju tresla kakor šibo na vodi. Sele polagoma, polagoma sta se otroka spet pomirila in utrujena zadremala. Ali kaj, ko sta se zmerom, spet s krikom zbudila iz sna!

Nekega popoldneva — šlo je že proti večeru in sta bila dvojčka že polnih pet dni izročena na milost in nemilost divjini — se je Lenka zbudila iz globokega sna. Čutila je,

Lenka je globoko spala...

da jo je nekdo lahko božal po laseh. Čeprav je bila do smrti trudna, se je te dni hitro prebujala. Odprla je oči in videla nad seboj sklonjen rjav, starikav obraz. Temne, motreče oči so jo gledale. Lenka je rekla:

»Ah, Džon, ti si? Kako dobro. Džon, da si vendar tu...«

Tedaj pa je nenadno šinila pokoncu... To se pravi, hotela se je vsteti, pa ni šlo. Polnih pet dni že ni jedla ničesar drugega kakor le jagode, sirove gobe in korenine. Moči so ji opešale.

»Gašper!« je zavpila, kolikor je le mogla.

»Da, vidim, Lenka! Indijanci so, tuji Indijanci...« je dejal Gašper.

Bratec je že bedel.

Tedaj je Lenka čutila, kako je roka segla pod njen hrbet in visoko dvignila njeno glavo. Tujec je pristavil leseno časo k njenim ustam in Lenka je pila na pol nezavestna. Teknilo ji je sladko in jo je okrepilo.

Indijanec je bil star možki. Zdaj je Lenka videla, da njegovi lasje niso sivi, kakršne ima Džon Mze-pase, marveč močno črni. Indijanec je pokazal na zemljo ob njej. Pogledala je tja in je videla kos mesa, kos pečenega ptičjega mesa. Videla je, da Gašper tudi že je in cmoka, pa se je brž hlastno t. if ona lotila pojedine.

Ko je bil prvi strah premagan, sta se otroka spet opogumila. Od belih naseljencev, stezozledcev in lovcev sta bila sicer že čula grozovite zgodbe o rdečkožcih. Toda Džon Mze-pase je takisto bil rdečkožec, in vendar sta ga ljubila kakor lastnega dedka, kakor dobrotnega gozdnega duha. Džon Mze-pase iz indijanskega rodu Šavanov — kako

Domovina Eskimov

Devet do deset mesecev trajajoča zima — Dva meseca v letu solnca sploh ne vidijo

Skupina eskimskih otrok

Kadar izgovorimo besedo Eskimi, nam stopijo pred oči neskončne snežne planjave, na njih pa ljudje, oblečeni v kože severnih medvedov, jelenov in morskih psov in stopajoči s krpjami na nogah za pasjimi vpregami, ki jim na nizkih saneh vlečejo vse, kar imajo. Ali pa jih v mislih vidimo, kako si iz snega gradijo koče, da bi bili v njih varni pred snežnim viharjem in mrazom. O Eskimih nam je najbrž znano tudi to, da v svojih kajakih brzijo preko morskih valov.

Eskimi so gotovo zanimiv narod. Toda malo jih je. Komaj kakšnih 37.000. Raztreseni so po vsej severnoameriški obali in po otokih Beringove ceste, ki loči Ameriko od Azije, pa do najvzhodnejše točke Labradorja in Grenlandije, skoro 1000 kilometrov daleč, torej dalje kakor od Gibraltarja do Urala. Na vsem tem velikanskem ozemlju živi z Eskimi vred samo okrog 100.000 ljudi, tako da ima vsak prebivalec tega ozemlja več ko 1000 kvadratnih kilometrov prostora. Če bi bila vsa prejšnja Slovenija tako redko naseljena, bi prebivali na njej le dve družini s šestimi otroki. Seveda na vsakih 1000 kvadratnih kilometrov ne prebiva po en človek, ker so tam pokrajine velike za več Slovenij čisto prazne. Če hočemo dobiti približno sliko severnih krajev, si mislimo, da je Evropa še gola puščava, od Sredozemskega do Severnega morja še nepreiskana, brez vasi, trgov, mest in cest, a da vse pokriva debel sneg, da so reke, jezera in gozdovi ena sama ledena gmota, ki jo drži skupaj 10 mesecev na leto do 50 stopinj mraza. Potem si mislimo na krajih, kjer stoje velika evropska mesta, majhna naselja, med katerimi ni nobene ceste, temveč le ledena puščava. To je eskimska zemlja, tako zagovetna in tako malo obljudena.

Velikanske razdalje in samota so prva nadloga severnih krajev. Druga pa je mraz. Devet do deset mesecev traja zima. Mraz

JECLJAJOČI MRLIČ

V neki gornoštajerski občini je padel neki domačin v vodo in utonil. Vaščani so ga iskali, pa ga niso našli. Vaški župan je dal zaradi tega razglasiti, pod kakšnimi okoliščinami se je nesreča zgodila, in je izrekel prošnjo, naj se javi tisti, ki bi ponesrečenca našel. Za lažje spoznanje je v opisu mrliča navedel, da tudi jeclja.

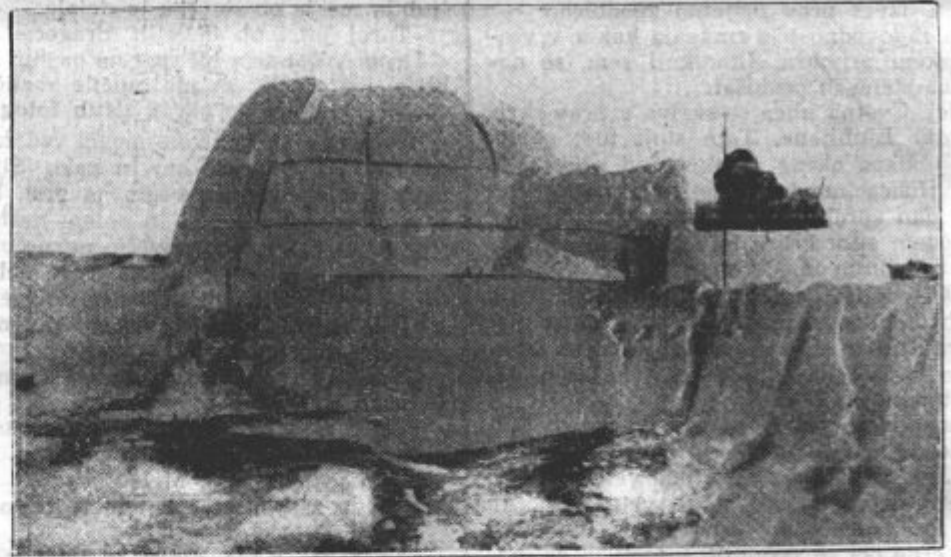
doseže tudi do 60 stopinj pod ničlo. Dva meseca ni videti sonca. Samo luna in zvezde razsvetljujejo dolgo polarno (severno) noč. Praviijo, da je ta polarna noč nekaj čudovitega in nepozabnega. Nad šest mesecev traja tam gori obupen mrak. Bledo sonce se

Eskimka lepota

prikaže samo za dve ali tri uri na dan. Vseh devet mesecev pa divjajo veliki snežni viharji po tedne in tedne.

Kakor se pozimi sonce nad dva meseca ne pokaže, tako poleti nad dva meseca ne zaide. Tedaj je videti čarobno severno zarjo: sonce, obdano od čudovitih mavričnih barv in venec, obkroženo od več drugih sonc. Snežne in ledene planjave se na vse načine izpreminjajo in svetijo v čudovitih barvah. Ko pa skopni sneg, življenje tako rekoč plane z vso naglico v reke, jezera, ravni, gozdove, kakor bi se balo, da še ta kratki poletni čas zamudi. Toplota se dvigne na 36 stopinj. Prikažejo se severni jeleni, jate ptičev se zgrinjajo nad močvirja, po rekah kar gomazi rib, pripode se kar celi oblaki mušic, katerih pik žge kakor ogenj in se ga boje bolj kakor najhujšega mraza. Seveda je tega življenja tem manj, čim bolj se bližamo severu. Nad severnim povratnikom prihajamo čedalje bliže krajem, kjer poletje komaj oprostí ledenih oklepov morje in reke in privabi le nekaj lišajev in mahu iz pečin.

Eskimke koče iz ledenih plošč

Eskimski sotori iz kož severnih jelenov

**Huda je potniška vožnja
čez Atlantsko morje**

Mnogo je ljudi, ki jim Evropa zdaj, ko je v vojnem vrtincu, ni prav preveč prijetno bivališče in so zato pripravljene prestati še tako hude težave na potovanju, samo da bi prišli na ameriški breg Atlantskega morja. Možnosti za tako dolgo potovanje čez morje pa so zdaj tudi precej omejene in zato resni čudno, če so vsi prostori na tistih redkih ladjah, ki še vozijo iz Lizbone v New York, vselej že davno pred njihovim odhodom iz Evrope oddani do zadnega, čeprav je zanje treba precej plačati. Potni stroški so naravnost neverjetno visoki in jih zmorej seveda le bogati ljudje, ki jim je denar postranska reč. Vse dajo in tudi še tako težavno potovanje prenesejo, samo da jih ladja pripelje na varno.

Španska tovorna ladja »Navemar« je po časopisnem poročilu dosegla v tem oziru svojevrsten višek. Nedavno je prispela iz Seville v New York po sedmih tednih težavne vožnje po Atlantskem morju. Na njenem krovu je bilo 1120 potnikov, dasi je na njej prostora le za 28 oseb. Nekateri med njimi so plačali celih 1750 dolarjev za skromen kotiček v notranjščini ladje. Kdor je hotel na ladji spati, se je moral vleči kar na sirovo izdelane mize, ki so jih potisnili skupaj. Mnogi pa so spali kar na ladjinem krovu, da jih je veter pošteno prepihal. Med potjo je šest potnikov umrlo, mnogo pa jih je zbolelo.

Časopisje pripominja, da je po mnenju nekega ameriškega zdravnika pravi čudež, da na ladji ni nastala kakšna kužna bolezen. Potniki, ki so po dolgih tednih mučne vožnje le prispeli živi v New York, so to ladjo »Navemar« imenovali »Nevermore«, kar se po angleško pravi »Nikdar več«.

Kako so si poskušali podaljšati življenje

Odkar obstoji svet, si ljudje prizadevajo, podaljšati si življenje. O tem prizadevanju smo že pogosto pisali v našem listu. Neki italijanski list je te dni opisal nekaj zanimivih primerov tega prizadevanja.

V Španiji je živel nad sto let star mož, ki je kralju Ferdinandu Aragonskemu pripovedoval, da se mora zahvaliti za svoje dolgo življenje trem rečem: da se je pozno oženil, da se ni hotel drugič poročiti, ko mu je žena umrla, in da ni nikoli stal, če je lahko sedel. V času vladanja istega kralja je pa živel v Granadi možak mavrovskega pokolenja, ki je dočkal izredno visoko starost 125 let. Ta se je pa nasprotno bahal, da je imel mnogo žen in da se mora prav temu zahvaliti za svoje dolgo življenje.

Dve sestri, katerih ena je dočkala 98, druga pa 99 let, in ki sta obe ostali samici, sta pripisovali svoje trdno zdravje in dolgo življenje dejstvu, da sta lahko vse življenje lenarili. Leni sta bili že po naravi. Najprej sta ležali vsak dan do obeda, pozneje pa še popoldne. V zadnjih desetletjih svojega življenja sta preležali 300 dni na leto nepretrgoma v postelji. Vstajali sta samo v dveh mesecih, ko se je mudil pri njima njun brat na počitnicah.

Luigi Cornao, rojen v začetku leta 1467., je umrl ob koncu leta 1566. On se je držal načela, da človek nikoli ne sme povsem potlačiti svojo lakoto in žejo, če hoče dolgo živeti. Leta 1880. je umrl v San Remu mož, ki si je bil dal napraviti za podaljšanje svojega življenja poseben stol, ki ga je jemal s seboj tudi na potovanje. Stol je stal na posebni mostični tehničnici. Kadar je mož jedel, je en kazalec natančno kazal njegovo težo, tako da je lahko odral jedil prenikanju kazalca in nehal

jesti v trenutku, ko je bila dosežena teža, ki je ni maral prekoračiti. Kadar se je kazalec tehničnice že približal določeni številki, je mož nehal jesti, pa naj so stale pred njim na mizi še tako okusne jedi.

Na luni je vsako življenje nemogoče

Od časa do časa se pojavijo v listih še zmerom kakšna naziranja, da je življenje na luni mogoče, čeprav je zdaj že neizpodbitno dognano, da na mesecu ni nikakega življenja. Ze sama toplota ne dopušča življenja na tem najbližjem našem sosеду v vesoljstvu. Zvezdoslovca Pettit in Nicolson sta več let preučevala možnost življenja na luni in njima se moramo zahvaliti za sliko o toplotni razdelitvi na lunini površini. Iz katere se nam pokažejo največja nasprotja. Najvišja toplota je na tistem kraju lune, kjer padajo solčni žarki na njo navpično. Tam doseže toplota 100 in še več stopinj nad ničlo. Čim poševneje pa padajo solčni žarki na lunino površino, tem bolj pada toplota in na senčni strani lune doseže zelo nizko stanje.

Toplota na lunini površini se lahko izmeri ob luninem mrku, ko senca naše zemlje zakrije del lune, odnosno prestreže solčne žarke tako, da ne morejo doseči lune. Vzemimo, da je toplota na lunini površini znala na neki točki pred začetkom mrka 39 stopinj pod ničlo. Od trenutka, ko začne senca naše zemlje zakrivati luno, pada toplota skoro v razmerju s pojemajočimi solničnimi žarki in doseže pred začetkom popolnega mrka 73 stopinj pod ničlo. Med dve ure trajajočim popolnim mrkom pade toplota na luni še za 24 stopinj. Po popolnem mrku se pa dvigne prav tako hitro in doseže prvotno višino kmalu potem, ko solčni žarki spet obsevajo luno.

Ta merjenja potrjujejo domnevo o ustroju lunine površine. Če bi bila lunina površina iz samega skalovja, bi toplota na lunini površini ne mogla v tako kratkem času tako občutno pasti. Tako občuten padec bi preprečila toplota nižjih plasti. Sodiyo, da je na luni mnogo ognjeniškega pepela in takih snovi, ki zakrivljajo tako nagle toplinske spremembe, ki čisto onemogočajo življenje na luni.

Mi zemljani se moramo le vodi in zraku zahvaliti, da ne vladajo tudi na naši zemlji take razmere kakor na luni.

Smrt nemškega topniškega generala pred Harkovom. Iz Berlina poročajo: »Malo pred zavzetjem Harkova je padel nemški general Bernecker, poveljnik topništva pri nekem armadnem zboru. Po osvojitvi Poltave je bil Bernecker prevzel poveljstvo nad neko pehotno divizijo, na čelu katere se je udeleževal napadov na največje ukrajinsko mesto. Ko se je te dni pomikal proti neki predni postojanki, je njegov avtomobil zadel na mino in se razletel.

Čim več igel je na smreki, tem boljši les. V Nemčiji so ugotovili, da je kakovost smrekovega lesa odvisna od tega, koliko igel je dotična smreka imela. Preko igel namreč dobiva drevo potreben zrak in svetlobo. Število igel so nemški strokovnjaki namreč prešteli na nešteti smrekah in se lahko prepričali, da jih na vseh ni enako. Pri tistih, ki jih imajo več, je les dosti boljše kakovosti. Najboljše smreke imajo tudi do 325.000 igel na vejah, najslabše pa komaj 30.000.

Kruh iz enotne moke so dobili zdaj tudi v Turčiji. V njem je 60 odstotkov pšenične, 40 odstotkov pa ječmenove ali ržene moke. Livedli so tudi kavičice za nakupovanje kru-

ha. Razen tega je zvišana cena za kruh, in sicer na približno 38 centezimov za kilogram.

Smrt znanega starega maršala. Na Dunaju je umrl generalfeldmaršal Edvard baron Böhm-Ermoli. Dosegel je starost 85 let. Pokojnik je bil po rodu iz Ankone v Italiji in se ga kot vojaškega poveljnika spominja marsikateri Slovenec, ki se je v prvi svetovni vojni boril na ruskem bojišču.

Novo zdravilo za pegasti legar. Neki nemški zdravnik, ki živi v Seville na Španskem, je sporočil, da je odkril zdravilo, ki čisto ozdravi pegasti legar. Pridobil ga je iz nekih posebnih rastlin, ki rasejo na Španskem.

25 let je nosil kos granate v stegnu. Danec Hans Lass, ki se je udeležil prejšnje svetovne vojne in se boril na strani Nemcev, je pred več leti začutil v desni nogi hude bolečine. Ni vedel pravega vzroka tem bolečinam. Pa tudi zdravniki, ki jih je mož vprašal za svet, mu niso mogli povedati, kaj naj bi to bilo. Ker se stanje le ni hotelo izboljšati, temveč se je iz dneva v dan še slabšalo, se je mož odločil iti v bolnišnico, da bi ga tam temeljito pregledali. Zdravniki so ga operirali in pri tem potegnili iz njegove noge drobec granate, dolg nekaj centimetrov, ki ga je bivši bojevnik nosil v stegnu še izza časa prejšnje svetovne vojne, torej že dolgih 25 let. Granata ga je bila zadela že leta 1916. na nemško-francoskem bojišču.

Velik meteor. V Ariconi je padel na zemljo meteor, ki ga cenijo nad sto ton. Meteor je povzročil razsežno vrtnino na zemlji.

Borneo je največji azijski otok. Borneo je s svojimi 735.000 kvadratnimi kilometri največji azijski otok, ki ga vsaka svoj del posedujeta Nizozemska in Velika Britanija. Britanski del Bornea ima v celem 257.000 prebivalcev, med katerimi je 37.000 Kitajcev in 20.000 Malajcev. Evropecev je vsega komaj tisoč. Ostali so divjaki. Glavni pridelki te angleške kolonije so: les, sago, riž, orehi, kokosovo olje, kava, tropsko sadje, dišave, gumi, tobak, tapioka, bambusovina, petrolej, premog, železo in zlato. Obdelan pa je samo ozek pas ob obrežju vzdolž celega orjaškega otoka. V notranjosti se razprostirajo velikanski pragozdovi, kjer živijo številna plemena divjakov.

Kakšne bolezni se lotevajo kadilcev. V okviru zdravniškega tedna na Dunaju je govoril o obolenjih, ki jih povzroča nikotin, profesor dr. Höppler. Nikotin je eden izmed najhujših strupov. Posebno učinkuje na živčevje. Med živčnimi motnjami, ki jih zakrivlja nikotin, so najtežje bolezni srčnih žil, kajti ta del človeškega telesa je za nikotin najbolj občutljiv. Kadilčevo srce je polno motenj. Človek se počuti slabo, srce mu nagaja, bole ga roke in noge, ponoči nemore spati, ker mu preveč utriplje srce, in tako dalje. Strastnim kadilcem se večkrat pospeši poapnenje žil. Nikotin vpliva slabo tudi na želodec in povzroči pogosto raka v želodcu. Med ljudmi, ki jih je napadla ta strašna bolezen, so ugotovili 96 odstotkov strastnih kadilcev in 93 odstotkov kadilk. Na žensko vpliva nikotin še posebno škodljivo, ker je v splošnem občutljivejša kakor moški. Tudi neplodnost je večkrat posledica nikotina. V majhnih količinah deluje nikotin sicer izpodbujajoče, v splošnem pa zdravniki kajenje odsvetujejo.

Nov način lova na krokodile. Iz Bangkoka poročajo, da je trgovina s krokodili v Indiji zelo donosna. Toda lov na krokodile je težaven, ker jih varuje oklep, da jim kroglja ne more do živega. Izkušeni lovec na krokodile Bary Thivat je pa na svoj način rešil vprašanje nevarnega lova na krokodile. Zaklal je mlado kozo in odstranil drobovje iz nje. potem ji je pa natresel v trebuh živega apna in jo zašil. Tako preparirano kozo je postavil k reki, sam se je pa umaknil v svojo kolibo in čakal kaj bo. Kmalu je prilezel iz Gangesa velik krokodil, hlantil po kozi in jo požrl. Seveda ga je začelo v trebuhu peči, ko je prišla tekočina do živega apna. Krokodil je hitro pil vodo in čim bolj jo je pil, tem bolj ga je peklo. Čez dobro uro je že plaval krokodil mrtev po vodi. Lovec ga je potegnil k bregu in lo je bil končan. Seveda je ta lov precej sirov.

MAŠALE

Žalosten konec rokoborbe

Boštjan in Aleš, borca dva,
ko vola krepka sta oba.
Na boj pripravljena stojita,
ko risa divje se motrita.

Na mah sta divje se sprijela,
kot treščila bi vanju strela.
Kar tla pod njima se treso,
kosti pa škripljejo zelo.

Ne vola, divja sta dva,
pridirjala s prerije sta.
Ze skočil Aleš je v Boštjana,
da bi podrl ga, pesjana.

Na tla zletita matadorja,
kot padla dva bi meteorja.
Na tleh naprej se bijeta,
drug v drugega kar rijeta.

Na kupu več se ne pozna,
kje prvi trebuh svoj ima,
kje drugi z glavo svojo štrca,
da prvi laže vanjo breca.

Tako se zvijeta le kači,
dve divji kači klopotači.
A konca borbe ni in ni,
medtem pa hitro čas beži.

Še borbo nadaljujeta,
drug v drugega še kljujeta.
Za ude svoje več ne vesta,
saj je iz njih nastala presta.

Se enkrat vsaka reč konča,
omagala sta obadva.
Spletena v presto obležita
in bolničarja že hitita.

V nosilko presto sta pobrala
in jo v bolnišnico peljala.
Zdravnik učeno tuhta zdaj,
kako razpletel bi ju naj.

KDO GA RAZUME

Nuša: »Kajne, Branko, da ne boš vzel me-
ne zaradi denarja?«
Branko: »Ne, ne, pač pa bom vzel denar
zaradi tebe.«

ZAKONSKA SREČA

Zena (možu): »Včasih si me hotel kar po-
žreti, zdaj ti je pa že en moj las preveč, če
ga najdeš v juhi...«

DOBRO ZDRAVILO

Zdravnik (pride zjutraj na obisk): »Ali je
spalni prašek pomagal?«
Služkinja: »Da, gospod doktor! Milostljivi
gospod je ponoči umrl.«

ČISTO RAZUMLJIVO

Oče: »Kaj si videl, Miha, kako je bila ne-
vesta gospoda Protazija trudna?«
Mihec: »To ni nič čudno, očka, saj je ma-
mica rekla, da je celo večnost letala za
njim.«

RAZLIKA

Slikar: »Za vsako svojo sliko zahtevam dva
tisočaka.«
Obiskovalka: »A koliko dobite za sliko?«

PROTI ALKOHOLU

V gostilni se pričkata dva možaka o tem,
ali je alkohol škodljiv ali ne.
»Vidiš, Jaka, izpil sem vsak dan en liter
vina in sem dosegel 80 let.« reče Ahac.
»No, če bi pa ne bil pil, bi bil dosegel
morda že sto let.« se odreže Jaka.

V SOLI

Solo je obiskal šolski nadzornik. Ko je bil
v prvem razredu, je vprašal enega izmed
malčkov: »No, dečko, povej mi, kdo je tvoj
oče.«
Fantek je vstal, a je molčal ko nem.
Tedaj se je približal nadzorniku učitelj in
mu rekel: »Gospod nadzornik, ali ne bi mor-
da zastavili učencu lažiega vprašanja?«

MALI OGLASI

KOZE od domačih zajcev, veveric, lisic, dihurjev,
kun, vider — kupuje L. ROT, krznarstvo, Ljub-
ljana, Mestni trg 5.

HARMONIKE vseh vrst, rabljene in nove, dobite
po nizki ceni pri: »PROMET« nasproti križan-
ske cerkve.

SIVALNE STROJE z dolgim čolničkom v brez-
hibnem stanju zelo ugodno proda — Nova
trgovina »OGLED«, Ljubljana, Mestni trg 3
(vhod skozi vežo).

Praška domača mast

ČISTI IN ZDRAVI RANE

DOBI SE V VSEH LEKARNAH
27 T R. d. št. 2/41